

УДК 378.3:811.245

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТЕСТУВАННЯ З МЕТОЮ КОНТРОЛЮ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ У ЧИТАННІ

Задільська Г.М.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Стаття присвячена аналізу сучасних педагогічних технологій тестування у системі контролю якості знань майбутніх вчителів іноземних мов, вказується на тестовий контроль як один з оптимальних методів перевірки знань, умінь та навичок студентів, основна увага зосереджується на ролі онлайн-тестування як новітньої педагогічної технології визначення ефективності навчально-виховного процесу та контролю рівня сформованості іноземної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей ВНЗ у читанні, зроблено висновки, що тестовий контроль сприяє активізації пізнавальної діяльності, формує у студентів навички самостійної роботи, розвиває вміння логічно мислити.

Ключові слова: сучасні педагогічні технології тестування, ефективність навчально-виховного процесу, контроль рівня сформованості англійської комунікативної компетенції, компетенція студентів мовних спеціальностей ВНЗ у читанні, пізнавальна діяльність, навички самостійної роботи, логічне мислення.

Постановка проблеми. Оскільки однією з головних практичних цілей комунікативно спрямованого навчання іноземної мови є розвиток умінь і навичок усного мовлення студентів-філологів в зв'язку з прочитаним та на його основі, тому необхідно навчити студентів читати адаптовані і неадаптовані легкі та важкі оригінальні тексти та ефективно контролювати процес засвоєння студентами навчального матеріалу. Останнім часом тестування як форма контролю знань, навичок та умінь все більше привертає увагу не лише психологів та методистів, які займаються розробкою теоретичних питань з цієї проблеми, але й викладачів ВНЗ, які почали ширше використовувати тестові завдання на своїх практичних заняттях. Питання ж про оптимальні шляхи перевірки рівня сформованості англійської комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей ВНЗ у читанні з огляду на сучасні педагогічні технології тестування залишається відкритим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку багатьох вітчизняних та зарубіжних методистів, таких як П. В. Айразян, Дж. Браун, О. О. Заболотня, Е. М. Мартышева, С. Ю. Ніколаєва, О. П. Петрачук, А. Э. Сенцов, Н. В. Сухо-

рукова [11, 12, 5, 10, 7, 8] та інших, тестування – найефективніший та найоптимальніший спосіб контролю у вивченні іноземної мови. Більше того, Л. Дрібна вказує на те, що тестування – серед інших сучасних форм контролю – забезпечує оптимальну ефективність і надійність оцінки навчальних досягнень студентів [4].

Проте при наявності великої кількості методичних праць відсутні спеціальні дослідження, присвячені технології тестування студентів мовних спеціальностей ВНЗ з метою контролю рівня сформованості англійської комунікативної компетенції у читанні. Розробка тестів викладачем створює умови для його творчості і професійного розвитку, адже важливо укласти науково обґрунтовані тести, які матимуть високі та стійкі показники надійності та валідності. Важливо уникнути можливості відгадування студентами правильних відповідей, а також помилкової оцінки. Однак, використання викладачем сучасних педагогічних технологій та методів при розробці, обґрунтуванні та апробації тестів дасть можливість ліквідувати вищезазначені недоліки для того, щоб вважати тестування як один із найбільш прийнятних і перспективних методів оцінки знань студентів.

Реалізація методики тестування з огляду на сучасні педагогічні технології з опорою на індивідуальний підхід до кожного зі студентів-філологів ВНЗ зумовлює **актуальність** дослідження.

Метою статті є дослідження і виділення особливостей та основних переваг методики проведення тестового контролю у навчанні студентів мовних спеціальностей читання англомовних текстів у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблему тестового контролю навичок та вмін студентів мовних спеціальностей читати англійською мовою, виходимо з важливості цього виду мовленнєвої діяльності, адже читання є складною перцептивно-розумовою діяльністю, яка актуалізується як результат свідомих дій, спрямованих на декодування друкованого тексту. Значну частину роботи з текстами для читання студенти виконують самостійно, особливо на старших курсах. Відомо, що настанова під час читання тексту обов'язково повинна підтримуватися відповідною формою перевірки розуміння прочитаного.

Щодо контролю читання, то він може бути одномовним і двомовним, індивідуальним і фронтальним, усним чи письмовим. У широко відомих формах контролю читання (відповіді на запитання, постановка запитань до тексту, його переказ, бесіда за прочитаним) центр уваги перенесений на продуктивні форми роботи. Деякі з них вимагають індивідуального підходу до контролю розуміння і тому забирають багато часу. Власне тому необхідно приділити належну увагу щодо раціональної організації самостійної роботи студентів, розробляючи і впроваджуючи в навчальний процес тестові форми контролю.

За основу нами взято *педагогічне тестування* як метод вимірювання результатів навчання студентів, інструментом в якому є дидактичний тест, а методом оцінювання – шкала. Принагідно, нагадаємо, що тест складається з двох частин – з інформаційної та операційної. Інформаційна частина має включати чітко сформульовану інструкцію. Бажано, щоб інструкція супроводжувалась прикладом виконання. Операційна частина тесту складається з певної кількості тестових завдань (items). Тест виконується учнем на бланку для відповідей (answer sheet) і перевіряється вчителем за допомогою ключа (answer key).

Слідом за В. С. Аванесовим [1, с. 19] ми визначаємо педагогічний тест як систему знань специфічної форми, змісту, розташованих за зростанням складності, яка дає можливість якісно виміряти рівень підготовки випробуваних та оцінити структуру їх знань. Тестовий контроль має такі переваги – високий ступінь стандартизації, об'єктивність оцінки, швидкість, широке охоплення матеріалу, орієнтованість на сучасні технічні засоби, автоматизовані системи, універсальність та інше.

Основна роль тестування у процесі навчання іноземних мов полягає у зворотному зв'язку у широкому значенні і контролі – у вузькому значенні, а також від того, наскільки тісно взаємопов'язані тестування і навчальний процес, залежить якість першого й ефективність другого [6].

Тестова методика найбільш відповідає умовам групового навчання. Вона керує увагою того, хто читає, і націлює його на суттєву інформацію, по-

требує небагато часу, зводить до мінімуму труднощі продуктивного характеру. Крім цього, при застосуванні тестів стимулюється інтелектуальна активність студента: аналіз і синтез, узагальнення і конкретизація, порівняння і розрізнення. Тест є своєрідною навчальною опорою, оскільки в одній з альтернатив дається суттєва віха змісту.

Для ефективної організації та проведення контролю необхідно чітко уявляти об'єкти контролю, які виступають критеріями оцінки рівня володіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. При проведенні контролю варто враховувати кількісні та якісні показники умінь володіння видами мовленнєвої діяльності.

Слідом за Н. В. Розенкранц [9], у процесі складання тестів ми враховуємо такі три базові фактори, як: співвідношення дистракторів з правильною відповіддю, співвідношення альтернатив з головною ідеєю тексту, відповідність альтернатив функціональним стилям текстів. Тест стимулює інтелектуальну активність студентів: щоб вибрати правильну альтернативу вони повинні: 1) прочитати текст з загальним охопленням змісту; 2) осмислити альтернативи; 3) співвіднести кожен з них із змістом тексту; 4) прийняти потрібну альтернативу.

З метою контролю рівня сформованості компетентності у читанні використовуємо такі базові види тестових завдань як тести: перехресного вибору (matching); альтернативного вибору (true-false choice); множинного вибору (multiple choice); на упорядкування (rearrangement); на завершення (completion); на підстановку (substitution); на трансформацію (transformation).

На вибір форм і способів контролю компетентності у читанні впливають жанр тексту і його зміст. Так, при перевірці розуміння художніх текстів методистка Г. Е. Борецька [3, с. 27] пропонує звертати увагу на розуміння студентами подій, персонажів, стосунків між персонажами; при перевірці читання наукових текстів важливими є ідеї, факти, параметри; при опрацюванні афіш, програм перевіряється розуміння цифр, назв, часу.

Найбільш типовими кліше, за якими складаються альтернативи узагальненого характеру, є такі: текст названо... тому, що...; головна думка тексту полягає в тому, що...; вкажіть, які з аргументів, що наведено зліва, співпадають за змістом з висновками, наведеними справа; з тексту випливає, що...; визначте, який з запропонованих заголовків найкраще відображує основний зміст тексту...; з наведеного вище можна зробити висновок, що...; інформація наведеного тексту є цінною для вирішення таких питань: ...; тощо.

Особливу увагу хочемо приділити методиці доповнення, яку широко використовуємо на своїх практичних заняттях з читання текстів студентами-філологами ВНЗ. Такі тести ще називають «клоуз-тестами». Ця назва означає відновлення деформованого тексту в якому пропущені окремі слова. Працюючи з тестом доповнення, студенти прогнозують мовні елементи на рівні слова з вільно конструйованою відповіддю, в основі яких лежать пригадування та доповнення. Ймовірність правильної відповіді тим вища, чим вищий рівень лінгвістичного мислення та лексикограматичних та стилістичних навичок студента.

Доповнення в будь-якій модифікації є одним з найкращих тестових завдань для контролю розуміння прочитаного тексту.

Викладач повинен сконцентруватися на найбільш оптимальних розробках тестових завдань, які він підбирає чи змінює залежно від матеріалу уроку й характеру тексту.

Зокрема, ми виділяємо два найбільш прийнятні типи тестів, які використовують на практичних заняттях. Так, спочатку розробляємо *нестандартизовані тести* для визначення рівня навчальних досягнень з метою забезпечення зворотнього зв'язку після кожного блоку тем. Втім, використовуємо *діагностичні тести* з метою подальшого розподілу студентів по групах за рівнем підготовки з прочитаного тексту. Залежно від результатів студенти мають певні індивідуальні домашні завдання: зокрема сильніші – готують проекти, слабші ж вправляються з лексико-граматичними одиницями, виконуючи різноманітні вправи та пишуть твори, чи стислий переказ прочитаного (summary). За допомогою другого виду діяльності можна перевірити рівень лінгвістичного мислення студентів, їхній словниковий запас, лексичні та граматичні навички.

Для тестування навичок читання використовують тексти для читання з аутентичних джерел. Тексти різних стилів – художні, публіцистичні, науково-популярні. Основна умова їхнього вибору – новизна і пізнавальна діяльність. Використання Інтернет-ресурсів – це найкращий спосіб забезпечити студентів новітньою інформацією, це незмінна допомога сучасному викладачеві. Завдяки Інтернету у студентів збільшується мотивація до вивчення іноземної мови, завданням ж викладача є оптимізація системи контролю.

Тут на допомогу викладачу існує ціла низка Інтернет-сервісів для створення онлайн тестів, серед них такі:

Майстер-Тест – Інтернет-сервіс створення онлайн тестів <http://master-test.net/uk>.

Сервіс створення тесту для сайту – <http://test.fromgomel.com/>.

Ankt.ru – безкоштовні тести. Тести онлайн – <http://ankt.ru/>.

Банк тестов. Ру – <http://www.banktestov.ru/>.

Твій тест – сайт створення та проведення онлайн-тестування – <http://www.make-test.ru/>.

Online Test Pad – конструктор тестів <http://onlinetestpad.com/ru-ru/Main/TestMaker.aspx>.

Simpoll – зручний конструктор опитувань та форм зворотнього зв'язку <http://simpoll.ru/>.

Усі перелічені сервіси є автоматизованими системами онлайн-тестування, метою яких є забезпечити викладача доступним інструментом для організації і проведення контролю знань та обробки результатів тестування. Такі системи (кожна відповідно до своїх потужностей) дозволяють створювати довільну кількість тестів з потрібною кількістю питань, задавати свій алгоритм аналізу результатів тестування, переглядати результати кожного користувача, повторно призначати вже виконані студентами тести та порівнювати результати, створювати графічні питання, використовувати відео- та аудіо-матеріал [2, с. 57].

Створення автоматизованих тестів – складне завдання і потребує навичок програмування. Проте важливо, щоб якомога більше викладачів намагалися оволодіти сучасними педагогічними технологіями тестування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Завдяки тестовому контролю можна успішно керувати навчальним процесом, удосконалювати його, здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до студентів з мотиваційним елементом конкурентності, і в подальшому до підтримки інтересу студентів при вивченні іноземної мови. Тестовий контроль читання студентів мовних спеціальностей – це один з засобів забезпечення об'єктивного і надійного оцінювання результатів іншомовної навчальної діяльності студентів-філологів з метою більш системного управління якістю навчання мови і формування професійності кожного студента.

Перспективами подальших досліджень є створення тестів-зразків з опорою на сучасні педагогічні технології, підготовані викладачем з інших видів діяльності, зокрема з письма й аудіювання.

Список літератури:

1. Аванесов В. С. Определение исходных понятий теории педагогических изменений / В. С. Аванесов // Педагогические измерения. – 2005. – № 2. – С. 17-20.
2. Андреева Н. Онлайн-тестування у системі контролю якості знань майбутніх учителів іноземних мов / Н. Андреева, Ю. Дем'янова // Іноземні мови. – № 1(77), 2014. – С. 56-72.
3. Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні / Г. Е. Борецька // Іноземні мови. – № 3(71), 2012. – С. 18-27.
4. Дрібна Л. В. Тестування як засіб контролю якості навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/dribna-lv-testuvannya-yak-zasib-kontrolyu-yakosti-navchannya-inozemniy-movi/>.
5. Заболотня О. О. Використання тестових технологій на уроках / О. О. Заболотня // Англійська мова та література. – № 13-14 (455-456), 2015. – С. 70-73.
6. Иванова Е. Ф. О требованиях к тестовому контролю / Е. Ф. Иванова // Актуальные вопросы контроля в обучении иностранным языкам в средней школе: сб. научн. трудов. – М., 1986. – С. 121-125.
7. Николаева С. Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови) / С. Ю. Николаева. – К.: ІЗМН. – 1996. – 312 с.
8. Петрашук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: [монографія] / О. П. Петрашук. – К.: Видавничий центр КДЛУ, 1999. – 261 с.
9. Розенкранц Н. В. Использование тестовой методики при обучении чтению текста в разных функциональных стилях в старших классах / Н. В. Розенкранц // ИЯП – 1996. – № 2. – С. 5-8.
10. Сухорукова Н. В. Тестирование в обучении иностранным языкам / Н. В. Сухорукова, Е. М. Мартышева, А. Э. Сенцов // Филологические науки. Вопросы теории практики- 2011. – № 4(11). – С. 149-151.

11. Airasian P. W. Classroom Assessment / P. W. Airasian. – New York: Mc Grow-Hill, Inc. 1991. – 450 p.
12. Brown J. D. Testing in Language Programs: a Comprehensive Guide to English Language Assessment / J. D. Brown. – NY: Mc Graw – Hill, 2005. – 307 p.

Задильская Г.Н.

Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко

СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ТЕСТИРОВАНИЯ ДЛЯ КОНТРОЛЯ СФОРМИРОВАННОСТИ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ НА ПРИМЕРЕ ЧТЕНИЯ

Аннотация

Статья посвящена анализу современных педагогических технологий тестирования в системе контроля качества знаний будущих учителей иностранных языков, акцентируется внимание на контроле тестирования как одного из оптимальных методов проверки знаний, умений и навыков студентов, особое внимание уделяется роли онлайн-тестирования как инновационной педагогической технологии определения эффективности учебно-воспитательного процесса и контроля уровня сформированности англоязычной коммуникативной компетенции студентов лингвистических специальностей высших учебных заведений на примере чтения, сделаны выводы, что контроль тестирования способствует активизации познавательной деятельности, формирует в студентов навыки самостоятельной работы, развивает умение мыслить логически.

Ключевые слова: современные педагогические технологии тестирования, эффективность учебно-воспитательного процесса, контроль уровня сформированности англоязычной коммуникативной компетенции, компетенция студентов лингвистических специальностей высших учебных заведений на примере чтения, познавательная деятельность, навыки самостоятельной работы, логическое мышление.

Zadil's'ka H.M.

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF TESTING IN THE SYSTEM OF EVALUATING OF UNIVERSITY STUDENTS OF LINGUISTIC DEPARTMENT'S ENGLISH LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION IN READING

Summary

The article deals with the analysis of modern pedagogical technologies of testing in the system of evaluating of future English teachers' academic proficiency, presents the test control as one of the most optimal method of controlling of students' knowledge. It emphasizes the role of online testing as a modern pedagogical tool of monitoring the effectiveness of educational process and evaluating university students of linguistic departments' English language communicative competence formation in reading. It is concluded that the test control is used for the development of the skills of mental activity and self-acquiring work, forms the ability of logical thinking.

Keywords: modern pedagogical technologies of testing, the effectiveness of educational process, the system of evaluating of the English language communicative competence formation, university students of linguistic departments' competence in reading, mental activity, skills of self-acquiring work, logical thinking.